

СТАНОВИЩЕ

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“

На Иванка Славчова Сакарева

За дисертационен труд на тема „Проблеми с еквивалентността при превода на правни термини от български на английски език“ (нотариални актове, пълномощни и декларации)

Общо и сравнително езикознание (английски език)

На нашето внимание е представен завършен научен труд в обем от 156 стандартни страници, структуриран в четири добре балансирани глави (увод, първа глава, втора глава и заключение), четири приложения и библиография. Уводът излага основните реквизити на всяка дисертация - основни изследователски въпроси, обект и предмет на изследователския интерес, цели и задачи на дисертационното изследване. Обектът на изследване е значим и новаторски, доколкото за пръв път се прави анализ на приликите и разликите при превода на правни документи (нотариални актове, пълномощни и декларации) в две различни правни системи (българската, която се базира на римското право, наречено още континентално право и английската, основаваща се на англосаксонското право или т.нар. „обичайно“ или „прецедентно“ право). Темата е актуална не само поради необходимостта от хармонизирането на българското законодателство с европейското след присъединяването на България към ЕС (2007г.), но и поради притока на чужди граждани към страната ни с цел закупуване на недвижими имоти, сключване на договори и учредяване на дружества. Темата е интердисциплинарна, като използваната методология обхваща теория на превода, сравнителното

езикознание и правната теория. Анализираният корпус е богат, включващ 150 текста (нотариални актове, пълномощни и декларации) преведени от български на английски от студенти в специалност „Приложна лингвистика“ и „Английска филология“ в ЮЗУ. Разгледани са 273 думи, някои от които са включени в 17 съкращения, 38 колокации, 24 фрази и 4 подчинени изречения.

Първата глава е разделена на три основни части, първата от които е посветена на общите принципи на теорията на превода и в частност на специализирания юридически превод. Авторката критично разглежда основните автори занимаващи се с този въпрос: Якобсон (1959), Найда (1964), Нюмарк (1986), Алкараз и Хюз (2014), Асенцио (2014) и др. и показва задълбочено познание на основните постулати в техните трудове. Дискутират се понятията *адекватност* и *еквивалентност* като повтарящи се в теорията на превода термини и с право Сакарева твърди, че *еквивалентност* е по-точния термин, който отразява усилията на преводача за максимално близък и точен превод на изходния текст чрез средствата на целевия текст. Друг основен въпрос е факта, че преводът на юридически термини е не само езиков, но и културен трансфер на понятия, като основната културна особеност са реалиите. Втората част на първа глава третира тясната връзка между езика и закона и определя езика на закона като различен тип средство за комуникация, цитирайки изтъкнати специалисти в областта като Матила (2006) и Као (2007). Стига се до извода, че правният превод е *sui generis*, който създава определени трудности, произтичащи от факта, че при превода на правни текстове трябва да се работи не само с езика на професионалните адвокати, но и с ежедневния език на свидетелите, техническия език на докладите и т.н., което е комбинация от различни езикови регистри и стилове. Авторката обобщава систематизацията на различните юридически термини от учените в областта

на три групи от морфологична гледна точка: технически термини, които се срещат само в правната сфера (*title, deed, zoned lot*), полутехнически или смесени – думи и фрази от всекидневния език, които са стеснили значението си до правно-техническо (*give, out, question, be served*), и всекидневно употребяеми думи, които в правните текстове имат специализирано значение (*section, paragraph, act*). Третата част от тази глава детайлно третира разликите между двете правни системи и показва задълбочените познания на Сакарева в тази област.

Безспорно най-съществената и приносна част на дисертацията е втората аналитична глава, която се съсредоточава върху анализа на превода на правни термини от трите типа документи. Първата част на тази глава описва трудностите при превода на трите типа документи, като пример е съществуването на множество частични синоними, образувачи многоелементни редове в английския (*lawyer, barrister, solicitor, attorney-at-law, counsel*), за които има само едно българско съответствие (*адвокат*). Втората глава съставлява същинският анализ на правните термини, разделени в три групи: технически, полутехнически и всекидневно употребими. Методологията, която Сакарева използва е подходяща и прецизна за целите на изследването: анализът на всеки термин или терминологична фраза следва унифицирана система от пет стъпки: представят се екцерираните преводни вариации от 150-те юридически текста, коментират се значенията им според специализирани тълковни и юридически речници, проверяват се съществуващите конвенционални изрази и колокации в езика-цел, проверява се значението на термина в изходния език, и последната стъпка е отхвърлянето на неприемливите преводни варианти и предлагането на един или няколко еквиваленти, които в края на работата са събрани в глосар. Тази глава

несъмнено показва аналитичните умения на авторката, тъй като анализът е направен прецизно и детайлно. Заключениеето правилно и точно отразява направения анализ, като авторката предлага стратегии, които да подпомогнат намирането на подходящ превод.

Справката за приносните моменти е дори скромна, като авторката е пропуснала да добави ролята на дисертационния труд при обучението по английски за специфични цели.

Въз основа на изложеното, препоръчвам на научното жури да присъди научната и образователна степен „доктор“ на Иванка Славчова Сакарева.

Август 2017г.

доц. д-р Росица Ишпекова